

ŁUKASZ MALINOWSKI

MAŁY PRZEWODNIK PO HISTORII POLSKI

40. UPADEK KOMUNIZMU

...a później się tłumaczył, jeden komunista przed drugim, że stan wojenny był koniecznością, bo jakby wkroczyło wojsko radzieckie, to nic by z Polski nie zostało, tylko znowu te gruzy i łyzy. Ale żeby tak Polak prześladował Polaka? No jak tak można? Ja się przekonać nie dam. Stan wojenny był zły i koniec kropka. Wreszcie się jednak skończył, komunizm obrzydł już wszystkim, a potem było z górki. Postępujcie Ani.

Ku upadkowi komunizmu

Okragły stół. W krajach anglosaskich kojarzy się z rycerzami króla Artura, ale u nas w Polsce jest symbolem **upadku komunizmu**. Jednak po zniesieniu stanu wojennego nikt jeszcze nie podejrzewał, że socjalistyczny system jest na skraju załamania. Solidarność działała jako organizacja podziemna, a władze nadal prześladowały opozycjonistów. Głośna stała się sprawa zamordowania przez służby bezpieczeństwa **księdza Jerzego Popiełuszki**, który za życia wygłaszał patriotyczne kazania, a po śmierci został męczennikiem niepodległościowego ruchu. Nadzieja przychodziła

Okragły stół obecnie eksponowany jest w Pałacu Prezydenckim. Autor zdjęcia: Adrian Grycuk. Fot. Wikimedia Commons

Pamiętkowa tablica na Uniwersytecie Warszawskim upamiętniająca studentów domagających się wolności słowa w 1968 roku. Autor zdjęcia: Witold Pietrusiewicz. Fot. Wikimedia Commons, licencja CC

z Zachodu. W 1983 roku drugą pielgrzymkę do Polski odbył **Jan Paweł II**, a **Lech Wałęsa** otrzymał **Pokojową Nagrodę Nobla**. Władza ludowa oba te wydarzenia próbowała bagatelizować, chociaż dla Polaków niósł ważne przesłanie. Demokratyczny świat pamiętał o Polsce i wspierał nas w walce z komunizmem.

Okrągły stół

Przełomem w całym bloku sowieckim był rok 1985. Wtedy to nowym przywódcą Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego został **Michaił Gorbaczow**, który już od następnego roku zapoczątkował program przebudowy państwa mający na celu modernizację gospodarki, zwiększenie swobód obywatelskich i polepszenie relacji z Zachodem. Nowe, postępowe prądy dotarły również do władz PRL, które zawsze pilnie wsłuchiwały się w głosy dochodzące z Moskwy. Kierownictwo PZPR uznało, że i u nas możliwy jest kompromis i reformy. W sierpniu 1988 roku **generał Czesław Kiszczak** (był wtedy ministrem spraw wewnętrznych) wysunął propozycję „okrągłego stołu”, przy którym różne środowiska społeczne miały dyskutować nad kształtem państwa. Opozycja przyjęła ofertę.

Najpierw Wałęsa z Kiszczakiem obradował w willi w Magdalence, gdzie ustalano zarys późniejszego porozumienia. W lutym 1989 roku przy okrągłym stole zasiadło już szersze grono zarówno opozycjonistów z **Solidarności**, jak i przedstawiciele **PZPR**. I osiągnięto kompromis! Opozycja miała zostać dopuszczona do rządów, w zamian za co komuniści uzyskali zapewnienie, że nie zostaną całkowicie odsunięci od władzy, a lud robotniczy nie będzie się na nich mścił. Ustalono, że w najbliższych wyborach parlamentarnych 65% mandatów w Sejmie przypadnie **PRON** (to **Patriotyczny Ruch Odrodzenia Narodowego**, tworzony przez PZPR i ich wiernych sojuszników), natomiast o resztę miejsc w Sejmie, podobnie jak o wszystkie miejsca w Senacie, będzie się mogła starać opozycja. **NSZZ „Solidarność”** ponownie stała się legalną organizacją.

Wolne wybory

4 czerwca 1989 roku odbyły się w Polsce pierwsze wolne wybory od czasów międzywojennych, choć wciąż tylko częściowe i „kontraktowe”, bo znaczna część mandatów została już zajęta przez członków PRON. Wynik wyborów zszokował zarówno komunistów, jak i działaczy Solidarności. **Komitet Obywatelski** (utworzony przez opozycję) odniósł druzgocące zwycięstwo! Do Sejmu wprowadził 160 posłów (na 161 wolnych miejsc), a do Senatu aż 99 swoich przedstawicieli (na 100 miejsc). Wciąż jednak, na skutek wcześniejszych ustaleń, to komuniści mieli większość, więc połączone izby parlamentu wybrały na prezydenta **gen. Wojciecha Jaruzelskiego**. Premierem został natomiast gen. Czesław Kiszczak. Ale i ten układ wkrótce się rozpadł. Do gry włączył się **Lech Wałęsa**, który zdołał rozbić PRON! Sojusz z PZPR zerwały Zjednoczone Stronnictwo Ludowe i Stronnictwo Demokratyczne. W sierpniu posłowie związani z Solidarnością utworzyli nowy rząd, na którego czele stanął **Tadeusz Mazowiecki**. Polacy mogli wraz ze swoim premierem wzniesić dłonie w geście zwycięstwa. W końcu staliśmy się wolnym i niezależnym państwem!

Bł. ksiądz Jerzy Popiełuszko - kapelan warszawskiej Solidarności, zamordowany przez Służbę Bezpieczeństwa 19 października 1984 roku we Włocławku. Został męczennikiem Kościoła katolickiego i błogostawionym. Pogrzeb znanego księdza zgromadził dziesiątki tysięcy osób.

Michaił Gorbaczow – od 1985 roku był Sekretarzem Generalnym Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego. Od roku 1990 był prezydentem ZSRR. Laureat Pokojowej Nagrody Nobla za zakończenie zimnej wojny oraz przyczynienie się do upadku komunizmu w bloku wschodnim.

Okrągły stół – trwał od 6 lutego do 5 kwietnia 1989 roku i miał na celu wypracowanie porozumień przez władze PRL, opozycję demokratyczną oraz strony Kościołów katolickiego i ewangelicko-augsburskiego. Było to wydarzenie przełomowe w obaleniu komunizmu w Polsce, efektem spotkań były wolne wybory 4 czerwca 1989 roku.

CZY WIESZ, ŻE...

- 28 października 1989 roku aktorka Joanna Szczepkowska w głównym wydaniu „Dziennika” w Telewizji Polskiej, a więc w porze największej oglądalności, wypowiedziała słynne słowa: „Proszę Państwa, 4 czerwca 1989 roku skończył się w Polsce komunizm”. Było to bardzo ważne wydarzenie dla Polaków które symbolicznie zamknęło epokę komunizmu w Polsce

DAWNIEJ TO BYŁO

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

Stowarzyszenie
„Wspólnota Polska”

CENTRUM DOSKONALENIA
NAUCZYCIELI
STOWARZYSZENIA WSPÓLNOTA POLSKA

MUZEUM
POCZĄTKÓW
PAŃSTWA
POLSKIEGO
W GNIEZNE